משוך בהמה זו וקני כלים שעליה כו'. מבעיא ליה מין דמשיכת הבהמה שהולכת מעצמה לא שייכא בכלים לא יקנה הכלים אבל אם אמר משוך קופה וקני כלים שבתוכה פשיטא ליה דקני ואם תאמר תפשטו מברייתא דהמוכר את הספינה (ב"מ דף פה: ושם) דקתני משך חמרין ופועלין לתוך ביתו שייהם יכולין לחזור אלמא דלא קני פירות במשיכת הבהמה וי"ל דהתם לא אמר ליה קני לך לא קני [א)א"נ התם כשמשך החמרין ולא משך את החמור] והא דקתני בין פסק כו' ה"ה אפי' פסק ומדד יכולין לחזור אלא משום דסיפא מפליג בין פסק עד שלא מדד ובין מדד עד שלא פסק נקט נמי בריש הא לישנא וכן צריך לתרץ בסיפא דקתני פרקן והכניסן לתוך ביתו פסק עד שלא מדד אין יכולין לחזור ובעי למפשט מינה התם דכלי של מוכר ברשות נוקח לא קני המוכר שהמקח קיים אלמא הכלי מתבטל אצל הרשות משמע מטעם משיכה אינה קונה לפי שהוא בכליו של מוכר וכי משני התם ומוקי לה שהפכן מכליו של מוכר או במתכלי דתומי משמע שאם היה בכליו של מוכר לא היה קונה אף על פי שהכניסן לתוך ביתו דהיינו משיכה ואמאי והא פשיטא לן במשוך קופה זו וקני כלים שבתוכה קני אלא התם י"ל משום דלא אמר ליה קני ואינו רוצה שיקנה אלא במשיכת פירות עצמן ועוד מצינו למימר דהתם משמע ליה שלא פסק עד אחר המשיכה ולכך לא קניא במשיכה ואי"ת אמאי נקט משוך בהמה זו ולא נקיט קני אי משוס דבקני פשיטא ליה דקני מטעם אחר אע"פ שהיא מהלכת א"כ במשוך נמי אמאי מספקא ליה כיון שהשאילה לו הרי היא כאילו היא שלו עד לאחר הקנין ויקנה מטעם אחר וי"ל דכשא"ל משוך לא השאיל לו בהבמה לקנות הכלים מטעם אחר אלא במשיכת הבהמה אי נמי אי הוי בעי קני בהמה וכלים והוה מהדר ליה דקני לא היה יכול לידע מזה שבמשיכת הבהמה יקנה הכלים כי שמא מטעם אחר קני ובכפותה ולכך אינבעי ליה במשוך:

ספינה מינח נייחא ומיא הוא דקא ממטו לה. אע"ג דבפ"ק דקדושין (דף נג:) אמרינן דתלמיד חכם רכוב כמהלך דמי אחר משום יד אתרבאי והוה שפיר *דומיא דיד דמינח נייח וממטו לה עם גופיה וכן בפ"ק דשבת (דף ה: ושם ד"ה אגוז) אגוז לף ע"ג מים לא הוי הנחה אגוז בכלי וכלי לף על גבי מים מהו התם משום דדומיא דמלאכת המשכן בעינן ולא היו מלניעין חפצים בדבר שהיה מתנענע ומתנדנד אבל גבי קנייה כיון שהוא דומיא דידו קני: **ה"נ דלא** מגרשה. פרש"י הא דתנן זרק לתוך קלתה מגורשת ותימה לוקמה בכפותה ושמא נ"ל דוקק א"נ הכא מסברא פריך כדפריך מספינה ולא מכח משנה: **ולימא** מר מעני לעני מחלוקת. ויחלקו בתופס לב"מ במקום שבב לאחרים ולא מטעם מגו דהא רב חסדא דקאמר כמו רב נחמן בסמוך המגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו אית ליה פרק קמא דגיטין (דף יא: ושם) דפליגי בתופס לבעל חוב ולא מטעם מגו עד דאתי ליה רב פפא דלמא במגו פליגי:

רב

זכה בה אלמא לא קנה חבירו: **אי אמרת בשלמא מעני לעני מחלוקת.** דאמרי רבנן לא אמרינן מגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה אלא היכא דהגביה לדעת שייהם כגון שיים שהגביהו מציאה דאמר בה לעיל (דף מ.) גבי בזמן שהם מודים חולקים בלא שבועה דטעמא משום מגו דזכי בהגבהה זו לנפשיה זכי נמי לחבריה אבל מגו דאי בעי הוה זכי לנפשיה זכי לחבריה לא אמרינן:

מתניתין

[א] קני ואי אדם חשוב הוא קני ואי אשה היא קניא ואי אינישׁ זילא הוא קני בעי ר' אלעזר האומר לחבירו משוך בהמה זו לקנות כלים שעליה מהו [ב]לקנות מי אמר ליה קני אלא משוך בהמה זו וקני כלים שעליה מהו מי מהניא משיכה דבהמה לאקנויי כלים [ג]או לא אמר רבא אי אמר ליה קני בהמה וקני כלים מי קני כלים [ד]חצר מהלכת היא וחצר מהלכת לא קנה וכי תימא כשעמדה והא [ה]כל [ו]שאילו מהלך לא קנה עומד ויושב לא קנה [ז]והלכתא בכפותה אמרו ליה רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע לרבא אלא מעתה היה מהלך בספינה וקפצו דגים ונפלו לתוך הספינה הכי נמי דחצר מהלכת היא ולא קני אמר ליה [ח]ספינה מינח נייחא ומיא הוא דקא ממטו לה א"ל רבינא לרב אשי אלא מעתה היתה מהלכת ברשות הרבים וזרק לה גט לתוך חיקה או לתוך קלתה הכא נמי דלא מגרשה א"ל [ט]קלתה מינח נייחא ואיהי דקא מסגיא מתותה:

מתני' [י]היה רוכב על גבי בהמה וראה את המציאה ואמר לחבירו תנה לי נטלה ואמר אני זכיתי בה זכה בה אם משנתנה לו אמר אני זכיתי בה תחלה לא אמר כלום: **גמ'** [כ]תנן התם מי שליקט את הפאה ואמר הרי זו לפלוני עני ר' אליעזר אומר זכה לו [ל]וחכמים אומרים [מ]יתננה לעני הנמצא ראשון אמר עולא אמר ר' יהושע בן לוי מחלוקת מעשיר לעני דר' אליעזר סבר [נ]מגו דאי בעי מפקר נכסיה והוי עני וחזי ליה השתא נמי חזי ליה [ס]ומגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה ורבנן סברי [ע]חד מגו אמרינן תרי מגו לא אמרינן אבל מעני לעני דברי הכל זכה לו דמגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה אמר ליה רב נחמן לעולא ולימא מר מעני לעני מחלוקת דהא מציאה הכל עניים אצלה ותנן היה רוכב על גבי בהמה וראה את המציאה ואמר לחבירו תנה לי נטלה ואמר אני זכיתי בה זכה בה אי אמרת בשלמא מעני לעני מחלוקת

מתניתין

ואי רשות הרבים הוא [א]קני ואי אדם חשוב הוא קני ואי אשה היא קניא ואי אינישׁ זילא הוא קני בעי ר' אלעזר האומר לחבירו משוך בהמה זו לקנות כלים שעליה מהו [ב]לקנות מי אמר ליה קני אלא משוך בהמה זו וקני כלים שעליה מהו מי מהניא משיכה דבהמה לאקנויי כלים [ג]או לא אמר רבא אי אמר ליה קני בהמה וקני כלים מי קני כלים [ד]חצר מהלכת היא וחצר מהלכת לא קנה וכי תימא כשעמדה והא [ה]כל [ו]שאילו מהלך לא קנה עומד ויושב לא קנה [ז]והלכתא בכפותה אמרו ליה רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע לרבא אלא מעתה היה מהלך בספינה וקפצו דגים ונפלו לתוך הספינה הכי נמי דחצר מהלכת היא ולא קני אמר ליה [ח]ספינה מינח נייחא ומיא הוא דקא ממטו לה א"ל רבינא לרב אשי אלא מעתה היתה מהלכת ברשות הרבים וזרק לה גט לתוך חיקה או לתוך קלתה הכא נמי דלא מגרשה א"ל [ט]קלתה מינח נייחא ואיהי דקא מסגיא מתותה: **מתני'** [י]היה רוכב על גבי בהמה וראה את המציאה ואמר לחבירו תנה לי נטלה ואמר אני זכיתי בה זכה בה אם משנתנה לו אמר אני זכיתי בה תחלה לא אמר כלום: **גמ'** [כ]תנן התם מי שליקט את הפאה ואמר הרי זו לפלוני עני ר' אליעזר אומר זכה לו [ל]וחכמים אומרים [מ]יתננה לעני הנמצא ראשון אמר עולא אמר ר' יהושע בן לוי מחלוקת מעשיר לעני דר' אליעזר סבר [נ]מגו דאי בעי מפקר נכסיה והוי עני וחזי ליה השתא נמי חזי ליה [ס]ומגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה ורבנן סברי [ע]חד מגו אמרינן תרי מגו לא אמרינן אבל מעני לעני דברי הכל זכה לו דמגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה אמר ליה רב נחמן לעולא ולימא מר מעני לעני מחלוקת דהא מציאה הכל עניים אצלה ותנן היה רוכב על גבי בהמה וראה את המציאה ואמר לחבירו תנה לי נטלה ואמר אני זכיתי בה זכה בה אי אמרת בשלמא מעני לעני מחלוקת

מתניתין

ואי רשות הרבים הוא קני. בעיר דדרך לרכוב שם ולא להגיהו פן יפסקו עוברי דרכים בינו לבין בהמתו: **ואי אדם חשוב הוא.** אין דרכו להגיהו בהמה ברגליו ודרך כבוד לרכוב עליה אף בשמעטא שאין בני אדם שם וכן אשה שאין בה כח לאחוז הבהמה פן תיפתח הימנה: **ואי איניש זילא הוא קני.** שדרכו לרכוב לפני כל אף בלא דוחק לפי שאינו לגוע. אבל אדם ביזוי כגון שאינו חשוב בעושר ואינו בוש להוליך בהמה ברגליו אין דרכו לרכוב בשמעטא בעיר משום לגיעות: **משוך בהמה זו על מנת לקנות כלים שעליה.** במקח וממכר ומוכר לו את הכלים ולא את הבהמה: **לקנות מי קאמר ליה קני.** לקנות משמע אתה התכוין לקנות אני איני מקנה לך: **מי קני כלים.** במשיכה דבהמה עם הבהמה דמדקא מבעיא לך במוכר כלים בלא בהמה מכלל דבמוכר שייהם פשיטא לך (ב) דמקני בהמה קני כלים משום תורת חצר דקיימא לן חצרו של אדם קונה לו ובהמתו כחצרו והא חצר מהלכת היא וחצר מהלכת לא שמעינן דתקני דכי אתרבאי (גיטין דף עז.) מאם המגלא תמגלא בידו) גגו חצרו וקרפיפו אתרבאי דלא נייד והוי משתמר: **וכי חימא כשעמדה.** לאחר שעקרה ידה ורגלה ונקנית לו הבהמה במשיכה עמדה ולא הלכה ונקנו כלים בעמידתה דקנה לו חצרו: **כל שאילו מהלך לא קנה כו'.** כלומר כיון דלאוויה היא לילך לאו דומיא דחצר היא ואין קונה בתורת חצר: **והלכתא.** אי דפשיטא ליה דכי אמר ליה קני בהמה וקני כלים קני: **בכפותה.** היא דפשיטא ליה (ג) דדומיא דחצר הוא קני. וכל היכא דאמרינן בגמרא והאמר רבא כל שאילו מהלך לא קני כו' מהכא קאמרי ליה: **קלתה.** סל שעל ראשה שנותנת בה כלי מלאכתה וטווי שלה: **ה"נ דלא הוי גיטא.** והאמר תנן במס' גיטין (דף עז.) זרק לה גיטה לתוך חיקה או לתוך קלתה הרי זו מגורשת: **מתני' לא אמר כלום.** דאפילו אמרי' המגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו כיון דיהבה ליה קנייה ממה נפשך אי קנייה קמא דלא מתכוין להקנות לחבירו הא יהבה ליהליה במתנה ואי לא קנייה קמא משום דלא היה מתכוין לקנות הוא ליה הפקר עד דמטא לידיה דהאי וקנייה האי במאי דעקרה מידיה דקמא לגבי שם קנייה: **גמ' מי שליקט את הפאה.** אדם בעלמא שאינו בעל שדה דאי בבעל שדה לא אמר ר' אליעזר זכה דליכא למימר מיגו דזכי לנפשיה דאפילו הוא עני מוחזר הוא שלא ללקט פאה משדה שלו כדאמר בשמיטת חולין (דף קלא:) לא תלקט לעניו) להזהיר עני על שלו: **מעשיר לעני.** שעשיר הוא שליקטה לצורך העני: **מגו דזכי לנפשיה.** דאי בעי הוה זכי לנפשיה אם הגביה לעצמו: **חד מגו.** מעני לעני: **ולימא מר דאפילו מעני לעני.** אמרי רבנן דלא זכה לו: **דהא מציאה הכל עניים אצלה.** כלומר הכל כשרים לזכות בה בעניים בפאה: **ותנן.** המגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו ולא אמרינן מגו דאי הוה בעי הוה זכי לנפשיה זכי נמי לחבריה כי מגבה לה כולה לשם חבירו תנן היה רוכב כו': **ואמר אני זכיתי בה.** קס"ד אני רוצה לזכות בה עכשיו קאמר ומודה הוא שמתחילה הגביה לשם חבירו וקתני

עין משפט נר מצוה

כו א מיי' פ"ב מהל' מכירה הל' י סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קלז סעיף ה:

כז ב מיי' שם הלכה ח ועי' פי' במ"מ טוש"ע שם סעיף ו:

כח ג מיי' פ"ג מהל' מכירה הל' יג סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רנ סעיף יד:

כט ד ה ו מיי' שם הל' יג יד סמג שם טוש"ע שם סעיף יג וטוש"ע אה"ע סי' קלט סעיף טו:

ע ז מיי' פ"ח מהלכות זכיה ומתנה הל' ה סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' רעג סעיף טו:

עא ח מיי' פ"ה מהלכות גירושין הל' מ וע"ש סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קלט סעיף י:

עב ט מיי' פ"ז מהל' גזילה ואבידה הל' כ סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסט סעיף ו:

עג י כ מיי' פ"ג מהל' מתנות עניים הל' יט:

רבינו חננאל

וכן אם הוא אדם חשוב שאין דרכו להלך רגלי קנה ברכיבה. וכן האשה. וכן א' גברא זילא הוא קני. בעי ר"א האומר לחבירו משוך בהמה זו וקני כלים שעליה מהו אמר רבא א' אמר ליה קני בהמה וקני כלים שעליה מי קנו כלים במשיכה דבהמה אמאי חצר מהלכת היא ואסקי' והלכתא בכפותה. וכן ספינה דקפצו דגים בתוכה קנאם בעל הספינה דספינה מינח נייחא ומיא הוא דממטו לה. ואסיקו רב אשי ורבינא באשה מהלכת בהה"ר חזרק לה בעלה גיטא בתוך קלתה נתגרשה מאי טעמא קלתה מינח נייחא ואיהי מסגיא תות' הני כולהי לאו חצר מהלכת נינהו וכן הלכה: **ירושלמי** אמר רב הונא בשם רבנן [תני] תמן אשה שהיתה רוכבת על גבי בהמה ושנים מנהיגין אותה היא אומרת אלו עבדיי והבהמה והמשוי שלי וזה אומר זו אשתי וזה עבדי חו חבילתי ו) צריכה גט משניהן וריא משחררת את שניהן ושניהן משחררין זה את זה ובבהמה ובמשוי שלשתן שיין: **פיסקא** מתני' היה רוכב על גבי בהמה וכו' תנן התם בפאה פ"ד מי שליקט [את הפאה] ואמר הרי זו לאיש פלוני עני ר"א אומר זכה לו רחכ"א יתננה לעני הנמצא ראשון. ואמר מחלוקת מעשיר לעני וכו' ולימא מר מעני לעני מחלוקת דהא מציאה הכל כעניים הן אצלה. ותנן ראה את המציאה ואמר לחבירו תנה לי נטלה ואמר אני זכיתי בה זכה בה לנצמו אי אמרת בשלמא מחלוקת מעני לעני

ו) חה אומר זו אשתי וזה עבדי חו חבילתי צריכה גט וכי [ועי' בקדושין פ"ב ע"ב ובפרש"י שם וי"ל].

מסורת הש"ס

ו) כ"ק יב. גיטין כפ. עח., ב) פאה פ"ד מ"ע גיטין יא:, ג) [ברכות מז. וש"נ], ד) [נעיל ח. נדרים פח:], ה) [תמורה יא:], ו) [שמות כב], ז) [וקרא כג], ח) רש"ל.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מי קני וכו' פשיטא לך דמדקני בהמה: (ב) ד"ה בכפותה אלי וכו' דפשיטא ליה דבירון דדומיא:

גליון הש"ם

גמ' והלכתא בכפותה. כעין זה ערכין ז' ע"ל ספינה וכו' דומיא דיד דיד דמינח. תמוה לי דאי"כ הנוף עצמה מקרי מהלך ואמאי מהני נותן גט על רלאשה. גם אמאי נתנה גט ביד עבדה מקרי חצר מהלכת. הא היד מינח. אלא ע"כ ליד והגוף חד הוא אלא דאמרי' מה ידה שאינו מהלך דאינו דאינו מהלך מהקונה דבכ"מ שהיא מהלך שם הוא הקונה משא"כ חצר דמהלכת מהקונה ועע"ג:

הגהות הגר"א

[א] גמ' קני ואי. רשוש קו על מלת קני ועל הוא"ו ממלת ואי וכ"כ הרא"ש ל"ג זה אבל הרמב"ם גורס כגירסת שלנו:

מוסף רש"י

והצר מהלכת לא קנה. אינה קונה לנעליה כלום דלאו חצר היא במהלכת (ב"ק יב.) דכי אמור רבנן חצרו של אדם קונה לו, לאו בחצר מהלכת אמור, דשאני מקנקני דמידי ממקרקעי דלא ניידי (גיטין כא.). בכפותה. שאינה דאויה לילך דדמי לחצר (ב"ק יב.). מי שליקט את הפאה. בעל הבית עשיר כו' והיינו מקום שאם לעניים (גיטין יא:).

מתניתין מני רבנן היא אלא אי אמרת בעשיר ועני מחלוקת אבל מעני לעני דברי הכל זכה לו הא מני לא רבנן ולא ר' אליעזר אמר ליה מתני' דאמר תחילה הכי נמי מסתברא דקתני סיפא אם משנתנה לו אמר אני זכיתי בה תחילה לא אמר כלום תחילה בסיפא למה לי פשיטא אע"ג דלא אמר תחילה תחילה קאמר אלא לאו הא קמ"ל רישא דאמר תחילה ואידך תנא סיפא לגלויי (ו) רישא סיפא דאמר תחילה רישא דלא אמר תחילה רב נחמן ורב חסדא דאמרי תרוייהו ז)המגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו מאי טעמא הוי תופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים ח)א והתופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים לא קנה איתיביה רבא לרב נחמן ט)ב מציאת פועל לעצמו במה דברים אמורים בזמן שאמר לו בעל הבית נכש עמי היום עדור עמי היום אבל אמר לו עשה עמי מלאכה היום מציאתו של בעל הבית הוא א"ל שאני פועל דידו כיד בעל הבית הוא י)והאמר רב יא)פועל יכול לחזור בו אפי' בחצי היום אמר ליה כל כמה דלא הדר ביה כיד בעל הבית הוא כי הדר ביה יב)טעמא אחרינא הוא דכתיב יג)כי לי בני ישראל עבדים יד)עבדי הם ולא עבדים לעבדים אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן טו)המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו ואם תאמר משנתינו טז)דאמר תנה לי ולא אמר זכה לי: **מתני'** יז)ראה את המציאה ונפל עליה ובא אחר והחזיק בה זה שהחזיק בה זכה בה: **גמ'** אמר ריש לקיש משום אבא יח)כהן ברדלא יט)ארבע אמות של אדם קונות לו בכל מקום כ)[מאי טעמא] תקינו רבנן דלא כא) אתי לאנצויי אמר אביי מותיב ר' חייא בר יוסף פיאה אמר רבא מותיב ר' יעקב בר אידי נזיקין אמר אביי מותיב ר' חייא בר יוסף פיאה כב)חנטל מקצת פיאה וזרק על השאר אין לו בה כלום נפל לו עליה פרס טליתו עליה מעבירין אותו הימנה וכן בעומר כג)שכחה ואי אמרת ארבע אמות של אדם קונות לו בכל מקום נקנו ליה ארבע אמות דידיה הכא במאי עסקינן דלא אמר אקני ואי תקון רבנן כי לא אמר מאי הוי כד)כיון דנפל גלי דעתיה דבנפילה ניחא ליה דנקני בארבע אמות לא ניחא ליה דנקני רב

מגביה קנה חבירו דומיא דמעני לעני: **הכי נמי מסתברא.** דזכיתי תחילה משעת הגבהה קאמר מתני': **מדקתני סיפא כו'.** ואי תחילה דסיפא לאו דזכיתי תחילה קודם שנתתיה לך נתכוונתי לזכות בה: **למה לי.** למיתנא בה תחילה פשיטא דאפי' לא אמר תחילה בפירוש מסתמא תחילה קאמר דמי מצי למימר מי זוכה בה עכשיו והלא אינה בידו: **אלא לאו הא קמ"ל.** דרישא דמתני' דקתני זכה בה בדאמר תחילה ואשמועינן סיפא דאם משנתנה לו טען לו אותה טענה ואמר מי הגבהתיה מתחילה לגורכי לא אמר כלום דגלי דעתיה כשנתנה לו דאדעתיה דהאי הגבהה: **ואידך.** רב נחמן אמר לך דתנא סיפא תחילה: **לגלויי רישא.** למימר דוקא קתני מדסיפא תחילה קתני ורישא לא תנא דוקא הוא: **סיפא.** דלא אפשר בלא תחילה אמר מי זכיתי תחילה קודם שנתתיה לך לא אמר כלום דגלי דעתיה כשנתנה לו דאדעתא דהאי הגבהה ורישא דלא אמר תחילה ואפ"ה זכה בה: **הוי תופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים.** כאדם הבא מאליו ותופס ממון חבירו כשגיל חוב שיש לאחר עליו ובא לקדש עד שלא יתפסנו בעל חוב אחר ונמצא תופס זה חב בתפיסתו זאת את הנושים האחרים: **חב לאחרים.** מפסיד את האחרים כמו אין מכין לאדם (כתובות דף יא.): **לא קנה.** כדאמר בכתובות ב) דלאו כל כמיניה להיות קופץ מאליו וחב לאלו מאחר שלא עשאו אותו הנושה שליח לתפוס: **נכש עמי היום.** דלא נשכר עמו אלא לניכוש ועידור וכשהגביה המציאה אין זו ממלאכת בעל הבית וקנאה פועל והוא יכנה לו משכרו שכר פעולת ניכוש ועידור כל שעת הגבהה: **אמר לו עשה עמי מלאכה היום.** כל מלאכה שהוא עושה מלאכת בעל הבית היא וקנה בעל הבית. אלמא המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו: **כי הדר ביה טעמא אחרינא הוא.** הא דאמר כי הדר ביה הרשות בידו לאו משום דעד השתא לאו כיד בעל הבית הוא אלא טעמא אחרינא הוא שאינו שלו כעבד שאם בא לעזוב לו שכרו מכאן ואילך ולחזור בו יחזור בו: **ואם תאמר משנתינו.** דקתני אי זכיתי בה זכה בה ומשמע לן אי אינו זוכה בה עכשיו זכה בה ואע"פ שהגביה לגורך חבירו היינו טעמא משום דקתני ואמר לחבירו תנה לי ולא אמר זכה אתה לי בהגבהתך נמצא שלא עשאו שליח להקנות בהגבהתה עד שעת נתינה והרי קודם נתינה הדר בו זה משליחותו: **קונות לו.** אם יש סביבותיו דבר הפקר אין אחר רשאי לתופסו: **אמר אביי מוסיב ר' חייא.** עלה תיובתא ממתני' דמסכת פיאה: **ואמר רבא מוסיב ר' יעקב.** עלה ממתני' דסדר נזיקין: **נטל.** אחד מן הענייים: **מקנה פיאה.** שליקט כבר: **וזרק (לה) על השאר.** כדי לקנות: **ליקנו ליה.** גבי נפל לו עליה ארבע אמות דתקון ליה רבנן: **כנפילה ניחא ליה דנקני.** לא נתכוון לקנות בתורת תקנת חכמים כשבור שנפילתו יפה לו: ה"ג

דבריה"ר לא תקינו ארבע אמות אחי אחי שפיר: **מעבירין** אותו הימנה. [ב] אפי' רשע לא מיקרי ואע"ג דעני המהפך בחברה ובא אחר ונטלו נקרא רשע (קדושין דף נט. ושם ד"ה עני) היינו משום דאפשר ליה למיטרח ולמיזבן ארעא אחריתי אבל במציאה לו בהפקר דליכא למימר הכי אפילו רשע לא מיקרי [וע"ע תוספות בבא בתרא דף כא: ד"ה מרמיקין]:

מתניתין רבנן היא. ואשמועינן דישא דהיכא דזכי ביה איהו אחרינן מגו וסיפא אשמועינן דהיכא דלא זכי ביה איהו מגו דאי בעי זכי לא אמרי': **הא.** מתני' דהכא מני: **דאמר תחילה.** האי אי זכיתי בה דקאמר תחילה קאמר ליה מתחילה הגבהתיה לגורכי ולא לגרכך ולעולם המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו דומיא דמעני לעני: **הכי נמי מסתברא.** דזכיתי תחילה משעת הגבהה קאמר מתני': **מדקתני סיפא כו'.** ואי תחילה דסיפא לאו דזכיתי תחילה קודם שנתתיה לך נתכוונתי לזכות בה: **למה לי.** למיתנא בה תחילה פשיטא דאפי' לא אמר תחילה בפירוש מסתמא תחילה קאמר דמי מצי למימר מי זוכה בה עכשיו והלא אינה בידו: **אלא לאו הא קמ"ל.** דרישא דמתני' דקתני זכה בה בדאמר תחילה ואשמועינן סיפא דאם משנתנה לו טען לו אותה טענה ואמר מי הגבהתיה מתחילה לגורכי לא אמר כלום דגלי דעתיה כשנתנה לו דאדעתיה דהאי הגבהה: **ואידך.** רב נחמן אמר לך דתנא סיפא תחילה: **לגלויי רישא.** למימר דוקא קתני מדסיפא תחילה קתני ורישא לא תנא דוקא הוא: **סיפא.** דלא אפשר בלא תחילה אמר מי זכיתי תחילה קודם שנתתיה לך לא אמר כלום דגלי דעתיה כשנתנה לו דאדעתא דהאי הגבהה ורישא דלא אמר תחילה ואפ"ה זכה בה: **הוי תופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים.** כאדם הבא מאליו ותופס ממון חבירו כשגיל חוב שיש לאחר עליו ובא לקדש עד שלא יתפסנו בעל חוב אחר ונמצא תופס זה חב בתפיסתו זאת את הנושים האחרים: **חב לאחרים.** מפסיד את האחרים כמו אין מכין לאדם (כתובות דף יא.): **לא קנה.** כדאמר בכתובות ב) דלאו כל כמיניה להיות קופץ מאליו וחב לאלו מאחר שלא עשאו אותו הנושה שליח לתפוס: **נכש עמי היום.** דלא נשכר עמו אלא לניכוש ועידור וכשהגביה המציאה אין זו ממלאכת בעל הבית וקנאה פועל והוא יכנה לו משכרו שכר פעולת ניכוש ועידור כל שעת הגבהה: **אמר לו עשה עמי מלאכה היום.** כל מלאכה שהוא עושה מלאכת בעל הבית היא וקנה בעל הבית. אלמא המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו: **כי הדר ביה טעמא אחרינא הוא.** הא דאמר כי הדר ביה הרשות בידו לאו משום דעד השתא לאו כיד בעל הבית הוא אלא טעמא אחרינא הוא שאינו שלו כעבד שאם בא לעזוב לו שכרו מכאן ואילך ולחזור בו יחזור בו: **ואם תאמר משנתינו.** דקתני אי זכיתי בה זכה בה ומשמע לן אי אינו זוכה בה עכשיו זכה בה ואע"פ שהגביה לגורך חבירו היינו טעמא משום דקתני ואמר לחבירו תנה לי ולא אמר זכה אתה לי בהגבהתך נמצא שלא עשאו שליח להקנות בהגבהתה עד שעת נתינה והרי קודם נתינה הדר בו זה משליחותו: **קונות לו.** אם יש סביבותיו דבר הפקר אין אחר רשאי לתופסו: **אמר אביי מוסיב ר' חייא.** עלה תיובתא ממתני' דמסכת פיאה: **ואמר רבא מוסיב ר' יעקב.** עלה ממתני' דסדר נזיקין: **נטל.** אחד מן הענייים: **מקנה פיאה.** שליקט כבר: **וזרק (לה) על השאר.** כדי לקנות: **ליקנו ליה.** גבי נפל לו עליה ארבע אמות דתקון ליה רבנן: **כנפילה ניחא ליה דנקני.** לא נתכוון לקנות בתורת תקנת חכמים כשבור שנפילתו יפה לו:

רב נחמן ורב חסדא כו'. תימה דבשלהי משילין (ביצה דף לט. ושם: ד"ה הכא) אמר מילא מיס ונתן לחבירו רב ששת אמר כרגלי הממלא ור"נ אמר כרגלי מי שנתמלאו לו ומסיק דבמגביה מציאה לחבירו פליגי דמר סבר קנה ומר סבר לא קנה ומשמע דלרב נחמן קנה חבירו ולכך הוי כרגלי מי שנתמלאו לו ורש"י גרס התם מ"ס קני ומר סבר לא קני ול"ג חבירו וכולהו סברי דלא קני חבירו אלא רב נחמן סבר דמגביה נמי לא קני ולכך כשלקח חבירו ממנו קנאו ג)[מן ההפקר שמתכוין לקנות אבל המגביה לא הגביה לקנות] ורב ששת סבר דקנה הממלא דכיון דלא קנה חבירו הוא קנה ולכך הוי כרגליו ור"ת פי' דהתם רב נחמן מודה דקנה חבירו דאינו חב לאחרים שיש הרבה מים בכור ועוד אומר ר"ת דשפיר גרסינן חבירו וסבר ר"נ לא קנה חבירו כי הכא וגם הממלא לא קנה ולכך כשנתנם לו קנאם והוי כרגליו ורב ששת סבר קני חבירו מטעם מגו דזכי לנפשיה וכיון דלא קנה חבירו אלא מטעם דזכי לנפשיה ואי הוה זכי לנפשיה הוי כרגליו השתא נמי דזכי לחבריה הוי כרגליו ולא עדיף מיניה לענין מחומין והוי כאילו זכי לנפשיה: **תופס** לבע"ח במקום שחב לאחרים לא קני. מה שפרש"י משום דלא עשאו שליח אין נראה דנפ' הכותב (כתובות דף פד: ושם ד"ה אם) משמע גבי עובדא דיימר בר חמו דתופס לבע"ח במקום שחב לאחרים לא קני אפילו עשאו שליח: **איתיביה רבא** לרב נחמן. אע"ג דלעיל (ד' ח.) דמי רבא דיוקיה דרמי בר חמא משמע דסבר לא קנה חבירו שמא קבלה הכא מר"נ: **יכול** לחזור בו **אפי'** בחצי היום. וא"ת ומאי קמ"ל והלא בפרק האומנין (לקמן דף עז.) לא פליגי רבי דוסא ורבנן אלא דר' דוסא סבר דיד פועל על המתחתונה ורבנן סברי דידו על העליונה אבל לכולהו יכול לחזור בו וי"ל דקמ"ל דיכול לחזור בו וידו על העליונה כרבנן אפילו אם נתייקרו פועלים בחצי היום לאחר שחזר בו יפחתנו לו מחצי שכרו ולכך מייתי מלתיה דרב דכיון דידו על העליונה א"כ אין ידו כיד בעל הבית וכן מוכיח בפרק האומנין (שם) דסובר כרבנן בשכיר יום ולא בקבלנות:

כי לי בני ישראל עבדים. [א] ר"ל דמ"מ מותר אדם להשכיר עצמו דדוקא עבד עברי שאינו יכול לחזור בו ואינו יוצא קודם זמנו אבל בשטר שחרור עובר משום עבדי הם: **א"ר** יוחנן המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו. ואע"ג דאית ליה לרבי יוחנן בפרק הכותב (כתובות דף פד: ושם ד"ה ואמר) ובפ"ק דגיטין (דף יא: ושם ד"ה התופס) תופס לבע"ח לא קני היינו דוקא היכא דלא שייך מגו דזכי לנפשיה דאין הלוה חייב כלום לתופס אבל במציאה דאיכא מגו קנה: **ולא אמר** זכי לי. וא"ת דבפ"ק דגיטין (שם) קאמר ר' יוחנן כל האומר תנו לאומר זכו וי"ל דשאני התם דדעת אחרת מקנה אותו:

ארבע אמות קונות לו בכל מקום. וא"ת בגלו ערות (כתובות דף לא: ושם ד"ה אי) דאמר גבי גוזב כיס בשבת היה מגרר ויוצא פטור דאיסור שבת ואיסור גזיבה באין כאחד וקאמר אי דאפקיה לרה"ר איסור שבת איכא איסור גזיבה ליכא ואמאי הא ארבע אמות קונות לו וי"ל דבגזיבה לא תקינו רבנן דקני אלא במציאה דלא ליתי לאנצויי ובגט משום עיגונא ולרב ששת דאמר בסמוך למימר הכי אפילו רשע לא מיקרי [וע"ע תוספות בבא בתרא דף כא: ד"ה מרמיקין]:

מעבירין אותו הימנה. [ב] אפי' רשע לא מיקרי ואע"ג דעני המהפך בחברה ובא אחר ונטלו נקרא רשע (קדושין דף נט. ושם ד"ה עני) היינו משום דאפשר ליה למיטרח ולמיזבן ארעא אחריתי אבל במציאה לו בהפקר דליכא

מסורת הש"ס

ו) [כה"ג ביצה לט.:], כתובות פד: גיטין יא., ז) [לקמן יב: קידו.], ד) כ"ק קנה: [לקמן עז., ה) [כ"ק קנה: קדושין כב.:], ו) לעיל ח., ז) כ"א בהגה, ח) רש"ל, ט) פיאה פ"ד מ"ג, י) בכ"א בעומר המכמה. דק"ס, יא) [דף פד.:], יב) פ"א,

תורה אור השלם

1 כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדַי הֵם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם: ויקרא כה נה

הגהות הב"ח

(ו) גמ' סיפא לגלויי ארישא: (ב) שם דלא ליתי לאנצויי:

גליון הש"ס

גמ' כיון דנפל גלי דעתיה. עיין נדרים נ"ד ע"ב כר"ן ד"ה אמר רבא:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה כי. נ"ל כו'. נ"ב והגמ"ר פוסק כיומר משלם (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' שנ"ג ס"ק י"ב): [ב] שם ד"ה מעבירין. אפי' כו'. נ"ב ורש"י בקדושין (נ"ע ג') מולק:

רבינו חננאל

מתני' דקתני זכה בה לעצמו המגביהה רבנן היא דאמרי לא קנה מי שליקטה לו אלא יתנה לעני הנמצא ראשון אלא אי אמרת מחלוקת מעשיר לעני אבל עני לעני דברי הכל זכה בה מי שנחלקטה לו מתני' מני לא רבנן ולא ר' אליעזר. ופרק' דאמר תחילה פי' קודם שיגביהנה אמר לעצמי אני מגביהה כדי שאזכה בה אני. ודייקינן מדקתני סיפא אם משנתנה לו אמר אני זכיתי בה תחילה לא אמר כלום. פי' רישא וסיפא דאמר תחלה מיהו רישא פירש מקודם שיגביהנה אמר כי לעצמי אני מגביהה כדי שאזכה בה אני. וסיפא הגבה סתם ונתנה לו וטוען עכשיו כי אני אמרתי מתחילה כי לעצמי אני מגביהה לא אמר כלום. ואידך תנא סיפא תחילה לגלויי רישא [דלא אמר תחילה] רב נחמן ורב חסדא דאמרי תרוייהו המגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו מאי טעמא הוי תופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים דלא קנה. ומותיב רבא לרב נחמן מציאת פועל לעצמו בד"א בזמן שאמר לו נכש עמי היום. אבל אמר לו עשה עמי מלאכה היום מציאתו לבעל הבית. ופריק רב נחמן שאני פועל דכל זמן דלא הדר ביה כיד בעה"ב דמי. ג) והדר ביה רב נחמן דגרסי' בסוף מס' יו"ט איתמר מילא מים ונתן לחבירו [כו'] ר' נחמן [אמר] כרגלי מי שנתמלאו לו.

עין משפט נר מצוה

עד א מיי' פ"ב מהל' מלוה ולוה הל' ב סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סי' קה סעיף ג:

עה ב מיי' פ"ט מהל' ופי"ז מהל' גזילה ואבידה הל' יג סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' עד סעיף ג ופיי' אמר לו עשה עמי מלאכה היום וע"ש:

עו ג ד מיי' פ"ט מהל' שכירות הל' ד סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שנג סעיף ג:

עז ה מיי' פי"ז מהלכות גזילה ואבידה הל' ג סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסט סעיף ו:

עח ו מיי' שם הלכה ג סמג שם טוש"ע שם סי' רסח סעיף ג:

עט ז מיי' שם הל' ח ופי"ד מהל' זכיה ומתנה הל' ט סמג עשין עב טוש"ע ח"מ סי' רסח סעיף ב וסי' רמב סעיף כב:

פ ח מיי' פ"ב מהלכות מתנות עניים הי"א סמג לאוין רפד:

מוסף רש"י

והתופס לבעל חוב. שליח התופס מעצמו של לוה לגורך בעל חוב, במקום שחב לאחרים. שמפסיד בעלי חובין אחרים בתפיסתו, לא קנה. דלאו כל כמיניה לחוב זה כדי לזכות את זה (כתובות פד:). אבל אמר לו עשה עמי מלאכה היום. שלא פיקם לו לאחו מלאכה שכרו (לקמן יב:). דידו כיד בעל הבית הוא. וקנייה בעל הבית בהגבהה דפועל (לקמן קיח.).

רבינו חננאל (המשך)

ופריש בה רב נחמן סבר המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו. ורב ששת אמר לא קנה חבירו. אמר רב חייא בר אבא א"ר יוחנן המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו והוא דאמר ליה זכה לי. ואם תאמר משנתנו דלא אמר ליה זכה לי אלא תנה לי וקי"ל כר' יוחנן. ופי' רב פפא בהלכה דבתר הא דתניא פועל מציאתו לבעה"ב בששכרו ללקט לו מציאות היכי דמי דאקפי אגמא בכוורי וקי"ל כווותיה: **מתני'** ראה את המציאה ונפל עליה ובא אחר והחזיק בה זכה המחזיק בה. ואוקימנא ברה"ר דקא דחקי רבים לא תקינו ליה רבנן דליקנון ליה ד' אמות דידיה כי תקינו ליה רבנן ד' אמות בשדה דעלמא ובסימטא ובצידי רה"ר וכדומה להן דלא ליתו לאינצויי.

ג) דבכי רבינו ז"ל אלו הוכח שם בפ"מ כאן בשם הרמב"ן ז"ל שמתר דרבינו כתב דהדר ביה ר"נ ע"ש ופי' בתוס' כאן ד"ה ר"נ.

רבי יוחנן אמר יש לה ד' אמות. תימה דלקמן מסיק משום דיליף מציאה מגט [a]אלמא שייך קנין ד' אמות בגט ובפרק הזורק (גיטין דף עח: ושם ד"ה ר"י) קאמר ר"י קרוב לה אפילו מאה אמה ויכולה לשמרו הוי גט ור"ל דבד' אמות שלה אפילו יכול לשמור כמוה מגורשת וחוץ לד' אמות צריך שתוכל היא לשמרו: **ת"ל המצא המצא** מ"מ. וא"ת וגימא המלא תמלא כלל בידו פרט וכלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט וי"ל שדי ידו בין המלא תמלא וה"ל כלל ופרט וכלל כדאמרינן במרובה (ב"ק דף סד: ושם) כל מקום שאתה מוצא שני כללות הסמוכין זה לזה הטל פרט ביניהם וכן בסמוך גבי גט דמרבה גגה מונתן בידה י"ל ושלחה חזר וכלל: **ואי** משום שליחות א"כ מצינו שליח לדבר עבירה. וא"ת מה צריך להוכיח מכח דאין שליח כו' אמאי לא מוכיח מדאתרבאי מלר מקרא דידו כדבסמוך גבי גט מוכיח דאלר משום ידה אתרבאי מדאתרבאי מקרא דידה ולא עביד שום הוכחה וי"ל דבסמוך מכח התנא מוכיח דמרבה גגה ואלרה כידה להתגרש אפילו בעל כרחה או אפילו היא קטנה ואי מטעם שליחות לא היתה מתגרשת בעל כרחה ולא קטנה אבל הכא אי אפשר להוכיח מכח זה דאפילו בידו אינו קונה הגניבה בעל כרחו ולא אם הוא קטן:

אין שליח לדבר עבירה. בפ' האיש מקדש (קידושין דף מג.) איכא דיליף משחוטי חוץ דכתיב הוא ולא שלומו ואיכא דיליף משום דהוה ליה מעילה וטביחה שני כתובים הבאים כאחד דיש שליח ואין מלמדין:

אשה ועבד בני חיובא נינהו. ואם תאמר והתנן פרק הכונס (נ"ק דף נט:) השולח את הנערה ביד חרש שוטה וקטן פטור ואמאי והא לאו בני חיובא נינהו וי"ל דהתם משום דלאו בני שליחות נינהו: **אי** בעי לא עביד. וא"ת והא דתנן (נ"ק דף עט. ושם) היה מושכו ויולא [ומת ברשות בעליה] פטור הגניבו [או הוליאו מרשות בעליה ומת] חייב ופרש"י בגשון אחד שאמר גנב לשומר שור אחד יש לי בבית פלוני קחנו ותהא עליו שומר חנם הוליאו השומר מרשות בעליה ומת חייב הגנב במשיכת השומר ואמאי והא אי בעי לא עביד וי"ל כיון שאין השומר יודע שהוא גנוב הוה ליה כאחר דבעל כרחו מותיב ביה: **דאמר** לישראל קדש לי אשה גרושה. וא"ת ואפי' אמר לכהן נמי וי"ל דכהן מקרי בר חיובא הואיל ואם מקדשה לעצמו חייב אבל ישראל אע"ג דעובר משום לפני עור לא תתן מכשול כשמקדשה לכהן כיון דאי מקדשה לעצמו לא מיחייב לא מקרי בר חיובא וא"ת מאי נ"מ בין למ"ד אי בעי עביד ובין למ"ד אינה בר חיובא לא לקי על הקדושין לרבא דאמר בעשרה יוחסין (קדושין דף עח.) קידש אינו לוקה בעל לוקה וי"ל דכי בעל אח"כ לוקה אף על הקדושין כדמוכח ברים תמורה (דף ה: ושם) א"ל וי"ל דאף לרבא נפקא מינה דאי יש שליחות אין שליחות אין אין שליחות אין אין הקדושין: **אקפי** לי קטן. וה"ה דהוה מצי למימר אקפי לי גדול אלא שהגדול לא יניח עצמו להקיף כדאמר פרק אלו הן הלוקין (מכות דף כ:) דאחד המקיף ואחד המקיף חייב ואע"ג דמוקי לה התם כי ניקף מסייע ליה בהדיה היינו משום דבעניין אחר לא לקי דהוה ליה אאין בו מעשה אבל הלאו עובר לעולם [ועיין תוס' שבועות ג. ד"ה ועל הזקן ותוספות מזיר מז: ד"ה ירא אדם]:

ילפינן

רב פפא אמר [a]כי תקינו ליה רבנן ארבע אמות [a] בעלמא בשדה דבעל הבית לא תקינו ליה רבנן ואע"ג דזכה ליה רחמנא בגוה כי זכה ליה רחמנא להלוכי בה ולנקוטי פיאה למיהוי חצירו לא זכה ליה רחמנא אמר רבא מותיב ר' יעקב בר אידי גזיקין ראה את המציאה ונפל לו עליה ובא אחר והחזיק בה זה שהחזיק בה זכה בה ואי אמרת ארבע אמות של אדם קונות לו בכל מקום נקנו ליה ארבע אמות דידיה הכא במאי עסקינן דלא אמר אקני ואי תקון רבנן כי לא אמר מאי הוי כיון דנפל עליה גלי דעתיה דבנפילה ניחא ליה דנקני בארבע אמות לא ניחא ליה דנקני רב ששת אמר [b]כי תקינו רבנן בסמטא דלא דחקי רבים ברשות הרבים דקא דחקי רבים לא תקינו רבנן והא בכל מקום קאמר כל מקום [c]לאתויי צידי רשות הרבים ואמר ריש לקיש משום אבא [d]כהן ברדלא קטנה אין לה חצר ואין לה ארבע אמות ור' יוחנן משום ר' ינאי אמר [e]יש לה חצר ויש לה ארבע אמות במאי קמיפלגי מר סבר [f]חצר [g]משום ידה איתרבאי כי היכי דאית לה יד חצר נמי אית לה ומר סבר חצר משום שליחות איתרבאי וכי היכי דשליחות לית לה חצר נמי לית לה מי איכא מאן דאמר חצר משום שליחות איתרבאי [h]והתניא [i]בידו אין לי אלא ידו גגו חצירו וקרפיפו מנין ת"ל המצא תמצא מכל מקום ואי סלקא דעתך חצר משום שליחות איתרבאי אם כן מצינו שליח לדבר עבירה [j]וקיימא לן אין שליח לדבר עבירה אמר רבינא היכא אמרינן דאין שליח לדבר עבירה היכא דשליח בר חיובא הוא אבל בחצר דלאו בר חיובא הוא מיחייב שולחו אלא מעתה האומר לאשה ועבד צאו גנבו לי דלאו בני חיובא נינהו הכי נמי דמיחייב שולחן אמרת אשה ועבד בני חיובא נינהו והשתא מיהא לית להו לשלומי [k]דתנן [l]נתגרשה האשה נשתחרר העבד חייבין לשלם [m]רב סמא אמר היכא אמרינן אין שליח לדבר עבירה היכא דאי בעי עביד ואי בעי לא עביד אבל חצר דבעל כרחיה מותיב בה מיחייב שולחו מאי בינייהו איכא בינייהו כהן דאמר ליה לישראל צא וקדש לי אשה גרושה אי נמי איש דאמר לה לאשה אקפי לי קטן להך לישנא דאמר כל היכא דאי בעי עביד אי בעי לא עביד לא מיחייב שולחו ה"נ אי בעי עביד אי בעי לא עביד לא מיחייב שולחן להך לישנא דאמרת כל היכא דשליח לאו בר חיובא מיחייב שולחו הני נמי כיון דלאו בני חיובא נינהו מיחייב שולחן ומי איכא למ"ד חצר לאו משום ידה איתרבאי והתניא [n]ידה אין לי אלא ידה גגה חצירה וקרפיפה מנין ת"ל ונתן [o]מכל מקום לענין גט כולי עלמא לא פליגי דחצר משום ידה איתרבאי כי פליגי לענין מציאה מ"ם

ילפינן

ה"ג כי תקון ליה רבנן בעלמא. כגון בסמטא שהוא רשות לכל אדם או בבה"כ או בגידי רשות הרבים והיא הפקר לרבים למשון לתוכה הצריכין לגאת מן הדחק: **לא תקון ליה רבנן**. שהרי אין לאדם שם ד' אמות מיוחדות שהרבה חבריו יש לו בתוכה עומדים אצלו: **קטנה אין לה חצר**. אם זרק לה בעלה גט לתוך חצרה לא קנתה לה חצרה להתגרש בו וכן אם היתה עומדת בבה"כ וזרקו לה גט בארבע אמותיה ואע"ג דגדולה מיגרשה כדתנן (גיטין דף עח.) הזורק גט לאשתו בתוך ביתה כו' היתה עומדת בבה"כ וזרקו לה קרוב לה מגורשת כו': **משום ידה אתרבאי**. דכתיב ונתן בידה [a]) וידה רשותה משמע דכתיב (במדבר כא) ויקח את כל אלו מידו: **כי היכי דאית לה יד**. דמשיודעת לשמור את גיטה מגורשת דלא מיעטו רחמנא אלא שוטה דמשלחה והיא מוחזת: **משום שליחות איתרבאי**. מדרבי רחמנא שליחות לאדם כדתניא (קידושין דף מא.) ושלח מלמד שהאיש עושה שליח ושלחה מלמד שהאשה עושה שליח אתרבאי נמי אלרה דהויא לה כשלוחה: **וכי היכי דשליחות ליה לה**. דתנן [b]) שאין הקטן עושה שליח דכי כתיב שליחות בין בגיטין [c]) בין בפסח [d]) איש כתיב בעניין: **ידו**. אם המלא תמלא בידו: **גגו חצרו וקרפיפו מנין**. שאם נכנסה אם ונעל בפניה לגוגה שהוא חייב: **ת"ל מצינו טורח שליחות לדבר עבירה**. לומר שלומו כמותו וחייב השולח במעשה השליח: **וקי"ל** בקידושין בפ"ב (דף מב:): **כר חיובא הוא**. שאף הוא מוזהר על הדבר התם פטור השולח דאמרינן ליה דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין ולא היה לו לעשות [e]): **דלאו בני חיובא נינהו**. לאלם כדתנן הם שחבלו באחרים פטורין (נ"ק פז.): **דאי בעי עביד**. את השליחות: **וקדש לי אשה גרושה**. ומשעת קידושין עובר משום לא יקחו [f]): אשה אינה באזהרת לא תקיפו [g]) לפי שאינה בכל משחית פאת זקנך כדאמר בקידושין (ד' לה:) והמקיף את הקטן חייב שהמקיף באזהרה כניקף דכתיב לא תקיפו אחד הניקף ואחד המקיף במשמע במס' [מזיר] (דף מז:). וקטן דנקט שולחן. ופרקי' הני נמי בני חיובא נינהו דתנן נתגרשה האשה ונשתחרר העבד חייבין לשלם. בא רב סמא ופירק פירוק אחר ואמר כי אמרי' אין שליח לדבר עבירה כל היכא דאי בעי השליח עביד אי בעי לא עביד אבל חצר דעל כורחה עבדה מיחייב שולחה. מאי איכא בין רבינא לרב סמא איכא בינייהו כהן שאמר לישראל לך קדש לי אשה גרושה או איש שאמר לאשה אקוף לי ראשו של קטן לרבינא כיון דהני לאו בני חיובא נינהו דאין ישראל מוזהר על הגרושה ולא אשה בהקפת הראש מיחייב שולחה. לרב סמא כיון דאי בעו עבדי אי בעו לא עבדי לא מיחייב שולחם. ומתמהינן מי איכא מאן דאמר חצר לאו משום ידה איתרבי והתניא וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה. בידה אין לי אלא בידה ממש גגה חצירה וקרפיפה מנין שהנותן גט בהן כנותנו בידה הוא ת"ל ונתן מכל מקום. ואמרי' לענין גט כ"ע לא פליגי דחצר משום ידה איתרבי דהא קרא בהדיא כתיב.

פא א ב ג מיי' פי"ז מהל' אישות הל' ט ופ"ד מהל' זכייה ומתנה הל' ט סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסח סעיף ג:

פב ד מיי' פי"ז מהל' אישות הל' י ופ"ד מהל' זכייה ומתנה הל' ט ועי' בהשגות ובמ"מ סמג שם טוש"ע שם סעיף ה וסי' רמג סעיף כג:

פג ה מיי' פי"ז מהלכות אישות הלכה י:

פד ו מיי' פ"ז מהלכות מעילה הל' ג טוש"ע ח"מ סי' מי סעיף ח וסי' קפב סעיף ח בהגה"ה:

פה ז מיי' פ"ד מהלכות מוכר ומקח הל' כח סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סי' תכד סעיף ט:

פו ח מיי' פ"ה מהל' גירושין הל' ח סמג עשין כ טוש"ע אה"ע סי' קלט סעיף ח:

מוסף רש"י

אין לי אלא ידו. אין לי שיתחייב כפל אלא בזמן שלקחה בידו (לקמן נ:). **גגו חצירו וקרפיפו מנין**. שאם נכנסה שם ונעל בפניה לגנבה מנין שקנתה לו תלוהו ותתחייב כפל (שם). אין שליח לדבר עבירה. אין שליח השוב שליח לדבר עבירה שיתחייב שולחו, אלא הרי הוא כעושה מעליו (קדושין מב:) אלא שליח מיחייב, וקבלת הוא דאמרינן ליה דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין (ב"ק נא:). **נתגרשה האשה נשתחרר העבד**. וקנו נכסים, חייבין לשלם. שהרי מתחלה הן חייבין אלא שאין לה שם מה לשלם, שנכסי מלוג של אשה משועבדים לבעל לפירות ולירושה (שם פז:).

רבינו חננאל

אמר ריש לקיש משום אבא כהן ברדלא קטנה אין לה חצר ואין לה ד' אמות. ור' יוחנן משום ר' ינאי אמר יש לה פי' האי דאמרי רבנן חצירו של אדם המשתמרת קונה לו שלא מדעתו וכן ד' אמות של אדם קונות לו בכל מקום הני מילי גדול תקינו ליה רבנן אבל לא לקטנה. ור' יוחנן אמר אפי' קטנה יש לה. ר' יוחנן אמר חצירה מכח ידה איתרבי כשם שיש לה יד וכל מה שיגיע לידה זכתה בו כך כל המגיע לחצירה זכתה בו. וריש לקיש אמר חצירה משום שליחות איתרבי כשם שאין שליחות לקטנה כך אין לה זכייה בחצר. איני והתניא אם המצא המצא בידו אין לי אלא שנמצאת בידו ממש נמצאת בחצירו או בגגו או בקרפיפו מנין שחייב כאילו בידו ממש נמצאת ת"ל המצא תמצא מכל מקום הנה חצירו משום ידו איתרבי קשיא ליה לריש לקיש ואם תאמר גם משום שליחות נתרבה הא ק"ל אין שליח לדבר עבירה. פי' אע"ג דאמרי' שלוחו של אדם כמותו וכל מה שעשה השליח כאילו שולחו עשאו הני מילי בזולתי דבר עבירה אבל בדבר עבירה השליח חייב ולא השולחו וכיון שהחצר שליח בעלה הוא והוא שנמצאת הגניבה בה אמאי מיחייב בעלה שהוא השולח.

תורה אור השלם

1 אם המצא תמצא בידו הגנבה משור עד חמור עד שה חיים שנים ישלם: שמות כב ג

2 כי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר כריתת ונתן בידה ושלחה מביתו: דברים כד א

גליון הש"ס

גמ' ר"ב סמא בר רקתא קמ' דרבינא משמי' דר' אייא אמר. כ"ה גר"ן: תוס' ר"ה ר"א יבו' אלמא שייך קנין ד' אמות בגט. לא זכיתי להבין דתנן יצאו' רק בחצר הוי כיל. אבל מה נקרא חצר לא שייך למילף דמה שהקנו לו חכמים הוי חצירו וגגו הקנו לה ק' אמה ובממון הקנו לה רק ד' אמות וצע"ג:

הגהות הגר"א

[a] גמ' בעלמא. נ"ב גי' הרי"ף בשדה דעלמא:

רבינו חננאל (המשך)

ופריק רבינא אליבא דריש לקיש היכא אמרי' השולח פטור היכא דהשליח בר חיובא הוא אבל חצר דלאו בת חיובא היא מיחייב שולחה והוא בעל החצר. ואקשי' אי הכי האומר לעבד ולאשת איש צאו וגנבו דלאו בני חיובא נינהו כדתנן בפ' החובל לחבירו העבד והאשה פגיעתן רעה החובל בהן חייב הן שחבלו באחרים פטורין הכי נמי דמיחייב שולחן. ופרקי' הני נמי בני חיובא נינהו דתנן נתגרשה האשה ונשתחרר העבד חייבין לשלם. בא רב סמא ופירק פירוק אחר ואמר כי אמרי' אין שליח לדבר עבירה כל היכא דאי בעי השליח עביד אי בעי לא עביד אבל חצר דעל כורחה עבדה מיחייב שולחה. מאי איכא בין רבינא לרב סמא איכא בינייהו כהן שאמר לישראל לך קדש לי אשה גרושה או איש שאמר לאשה אקוף לי ראשו של קטן לרבינא כיון דהני לאו בני חיובא נינהו דאין ישראל מוזהר על הגרושה ולא אשה בהקפת הראש מיחייב שולחה. לרב סמא כיון דאי בעו עבדי אי בעו לא עבדי לא מיחייב שולחם. ומתמהינן מי איכא מאן דאמר חצר לאו משום ידה איתרבי והתניא וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה.

מסורת הש"ס

[a]) כתנא. רש"ל. [b]) [גיטין עז:]. [c]) כ"ק סד: לקמן יי: גיטין עז. [d]) [קדושין מב: יט"ל]. [e]) כ"ק מז:. [f]) [גיטין עז.]. [g]) [דכריס כד]. [h]) [גיטין סה.]. [i]) [דכריס כד]. [j]) [שמות יב]. [k]) [קדושין מב:]. [l]) [ויקרא כא]. [m]) [שם יט].

ילפינן מציאה מגט. כי היכי דגבי גט אית לה חצר לקטנה גבי מציאה נמי אית לה: **ומר סבר לא ילפינן.** ממונא מאיסורא וגבי ממונא חצר מאם המצא אתרבאי ואיכא למימר דשליחות הוא ᵃומשום דאין שליח לדבר עבירה אצטריך למכתב התם: **והכא בקטן פליגי.** דלא אשכחן דרבי ביה חצר: **מר אמר חדא כו'.** ר"ש בן לקיש אמר לענין מציאה ורבי יוחנן לענין גט. אי נמי מר אמר קטן ומר אמר קטנה: **מתני' אחר גבי שבור.** דהוא דומיא דמציאה שאינו יכול לרוץ ומשתמר בתוך השדה אם לא יטלוהו אחרים: **גמ' אי עומד בלא שדהו אין.** דעכשיו היא משתמרת על ידו: **עומר שיש לי בשדה.** שהנחתיו אם מדעתי וסמכתי על הפועלים שיביאוהו ופועלים שכחוהו: **לא יהא שכחה.** אם חזר ושכחו: **בשדה ושכחה.** אם שכחתו בצאתך מן השדה הוי שכחה ולא ששכחתו משנכנסת לעיר: **אלא לאו הכי קאמר בשדה שכוח מעיקרו כו'.** בעוד הא"ש בשדה עומר השכוח מעיקרו ששכחו הוא תחילה לפועל הוי שכחה אבל זכור שהניחו אם מדעתו ולבסוף שכחו על ידי פועלים לא הוי שכחה: **אבל בעיר.** משנכנס לעיר אפילו זכור ולבסוף שכח הוי שכחה דליתיה גביה כו'. והכי קא נסיב ליה מנא לתלמודיה יכול לא יהא שכחה ת"ל בשדה ושכחת בעודך בשדה הוא דבעינן דשכחתיה אתה ולא בעיר לא בעינן ושכחת: שאף שכחת פועלים עושה אותה שכחה: **ומתני'.** דקרא הכי מתרץ ומתני' הכי אמרה: **דלמא גזירת הכתוב היא.** דמשמע דבשדה יהא שכחה אבל משנא בעל הבית לעיר אין שכחתו ושכחת פועלים כלום והכי קאמר יכול יהא שכחה ת"ל כו': **שלפניו אין שכחה.** בשכחת הקולר קאי. יחיד שהתחיל לקצור מראש השורה ושכח לפניו ולאחריו שלאחריו הוי שכחה שלפניו לא הוי שכחה: **יהיה.** לגר ליתום ולאלמנה יהיה: **עישור שאני עתיד למוד.** מזכר שלא עישר מעשרותיו והוקשה לו ומיהר לעשרן באשר הוא שם: **נתון ליהושע.** לרבי יהושע בר חנניא שהיה עמו בספינה והוא לוי וגוטל מעשר ראשון כדאמרי' בערכין (דף יא.): מעשה ברבי יהושע שהלך לסייע את ר' יוחנן בן גודגדא בהגפת דלתות אמר לו חזור בך שאתה מן המשוררים ואני מן המשוררים ומשורר ששיער במיתה: ומקומו בספינה אמר רבן גמליאל עישור שאני עתיד למוד נתון ליהושע ומקומו

ילפינן מציאה מגט ומר סבר לא ילפינן מציאה מגט ואיבעית אימא בקטנה כולי עלמא לא פליגי דילפינן מציאה מגט והכא בקטן קא מיפלגי מר סבר ילפינן קטן מקטנה ומר סבר ᵃלא ילפינן קטן מקטנה ואיבעית אימא מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי: **מתני'** ᵇראה אותן רצין אחר מציאה אחר צבי שבור אחר גוזלות שלא פרחו ואמר זכתה לי שדי זכתה לו היה צבי רץ בדרכו או שהיו גוזלות מפריחין ואמר זכתה לי שדי לא אמר כלום: **גמ'** אמר רב יהודה אמר שמואל ᶜוהוא שעומד בצד שדהו ותקני ליה שדהו ᵈראמר ר' יוסי בר' חנינא ᵉחצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו ᶠהני מילי בחצר המשתמרת אבל חצר שאינה משתמרת אי עומד בצד שדהו אין אי לא לא ומנא תימרא דחצר שאינה משתמרת אי עומד בצד שדהו אין אי לא לא דתניא היה עומד בעיר ואומר יודע אני שעומר שיש לי בשדה פועלים שכחוהו לא יהא שכחה תלמוד לומר ᶠושכחת עומר בשדה בשדה ושכחת ולא בעיר הא גופא קשיא אמרת יכול לא יהא שכחה אלמא הוי שכחה ונסיב לה גמרא בשדה ושכחת ולא בעיר אלמא לא הוי שכחה אלא לאו הכי קאמר ᵍבשדה שכוח מעיקרו הוי שכחה זכור ולבסוף שכוח אין שכחה מאי טעמא דכיון דקאי גבה הויא ליה חצרו וזכתה ליה ᶠאבל בעיר אפילו זכור ולבסוף שכוח הויא שכחה מאי טעמא דליתיה גביה דלזכי ליה ממאי דלמא גזירת הכתוב היא דבשדה נהוי שכחה ובעיר לא נהוי שכחה אמר קרא ᶠלא תשוב לקחתו לרבות שכחת העיר האי מיבעי ליה ללאו אם כן נימא קרא לא תקחנו מאי לא תשוב לרבות שכחת העיר ואכתי מיבעי ליה לכדתנן ᶠᶠᶠשלפניו אין שכחה שלאחריו יש שכחה שהוא בבל תשוב ᶠᶠזה הכלל כל שהוא בבל תשוב שכחה כל שאינו בבל תשוב אינו שכחה אמר רב אשי אמר קרא ᶠיהיה לרבות שכחת העיר וכן אמר עולא והוא שעומד בצד שדהו וכן אמר רבה בר בר חנה והוא שעומד בצד שדהו איתיביה רבי אבא לעולא ᶠᶠᶠמעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו באים בספינה אמר רבן גמליאל עישור שאני עתיד למוד נתון ליהושע ומקומו

ילפינן מציאה מגט. הא' ילפינן הוי ᵃמדרבנן דמציאת קטן לא הוי אלא מדרבנן אפילו לרבי יוסי דאמר (לקמן דף יב.) גזל גמור היינו מדבריהם ולענין יד לא פליגי דילפינן אלא לענין חצר ᵇ): **זכתה לו.** [א] גרלה אע"ג דלא אמר זכתה לי דזכתה לו כדאמרי' לעיל (דף י.) אי תקון רבנן דלקני כי לא אמר מאי הוי ואין לומר דהתם היינו משום דנפל לו עליה דגלי בדעתיה שרולה לקנות אבל הכא מי יימר דרולה לקנות דאדרבה משמע לעיל דאי לא נפל קנה טפי ואע"ג דלא אמר אקני ועוד דאמר רבי יוסי בר' חנינא חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו אלמא אע"ג דלא אמר קני והכא נקט משום סיפא דאפילו אמר כיון דרך כדרכו לא קני ᶠ): **היה צבי** רץ בדרכו. ה"פ אפי' צבי שבור אם רץ אחריו ואין מגיעו אלא אורחא דמילתא נקט דכשרץ כדרכו אין מגיעו: **ה"מ** בחצר המשתמרת. תימה דנפ' שור שנגח את הפרה (ב"ק דף מט: ושם ד"ה והלכתא) אמר משכונו של גר ביד ישראל ומת הגר כו' וזה קונה השור כו' ופריך ותקני ליה חצרו דאמר ר' יוסי בר' חנינא כו' ומסיק דליתיה פי' למלוה בחצרו וקשה דהתם משמע דהוי בחצר המשתמרת מדמייתי עלה מרבי יוסי בר' חנינא דמיירי במשתמרת כדמוכח הכא ועוד דמסתמא ביתו ודאי משתמר הוא שאמר שם המשכון ול"ל כי ליתיה גמי לקני ועוד אדפריך ליה מדרבי יוסי בר' חנינא לפרוך ממתני' ומיהו זה נוכל לתרץ דמתני' הוי משום דנתכוין לזכות בה דאמר זכתה לי לכך מייתי מרבי יוסי בר' חנינא [ב] וי"ל דה"פ דליתיה למשכון בחצר אבל מלוה גם לפי המקשן מייתי דליתיה בחצר ולכך לא פריך ממתני' כ"א מרבי יוסי בר' חנינא ול"ת פרק הזורק (גיטין דף עז: ושם ד"ה והוא) דתנן זרק לתוך ביתה או לתוך חצרה מגורשת משמע דמשמתרת ואפילו הכי קאמר עולא והוא שעומדת בצד ביתה וי"ל דדוקא גבי גט דליתיה בעל כרחה בענין עומדת בצד ביתה כדאמר בשמעתין:

זכור ולבסוף שכוח. פירוש זכור בשעה שהשכחה מתחלת שכבר שכחוהו פועלים ולבסוף שכח גם הוא ושכוח מעיקרו הוי כששכחו הפועלים שכח גם הוא אבל מה שהוא זכור בשעה שהפועלים זוכרין אין זה זכור ולבסוף שכוח דאל"כ לא תמצא שכחה לעולם דכששהדו מלאה עומרין יאמר יזכה לי שדי: **דלמא** גזירת הכתוב היא. פרש"י וגגרום יכול יהא שכחה ותימה לפי שרולה לפתור ראייתו מגיה הברייתא ותו מה מתרץ לרבות שכחת העיר והלא בברייתא ליף דזכור ולבסוף שכוח לא הוי שכחה דקתני יודע אני שפועלים שכחוהו והכא דדרים לרבות שכחת העיר יעמיד בשכוח מעיקרא לכך י"ל שאינו סותר ראייתו אלא גמרא קשה לו על הברייתא מנ"ל למדרש מיעוטא על דייוקא דקרא דדרים בשדה ושכחת דהיינו שכוח מעיקרא אבל זכור ולבסוף שכוח לא הוי שכחה ועל זה קאי מיעוטא ומר דבעיר אפילו זכור ולבסוף שכוח היא שכחה דלמא גזירת הכתוב הוי שכחה בשדה מעיקרא ולא בעיר והכי משתברא עפי לאוקמי מיעוטא דקרא בשדה ושכחת ולא בעיר ולהשתא משני שפיר לרבות שכחת העיר וע"כ לא מצי קאי אפשטיה דקרא: **זה הכלל.** לאתויי קרן זוית:

עישור שאני עתיד למוד. פרש"י פרק קמא דקידושין (דף כו: ושם ד"ה מעשה) שהיה ירא פן יסמכו עליו בני ביתו שעישר ויאכלו טבל לחזקה על חבר שאינו מוליא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן וקשה דהיינו דוקא בחבר שמת או בהולך ואין בדעתו לשוב עד ימים רבים ועוד למה נתנם לרבי יהושע ולרבי עקיבא יקרא להם שם ולא יותר ועוד דאין זה קריאת שם דלא אמר עשרה יהא מעשר אלא אמר מעשר ראשון יהא נתון ליהושע ופר"ת דשנת הציעור היתה וכבר הפרישם והיה צריך להוציאם מתחת ידו ולתנם

חנינא דאמר חצירו של אדם קונה לו שלא מדעתו ודחי' הני מילי בחצר המשתמרת אבל שדה שאינה משתמרת אי עומד לא לא. וכן אמר עולא והוא שעומד בצד שדהו. איתיביה רבא מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו באין בספינה.

ᵃ) ב"ק מט: לקמן קכ. קידו. מולין קמא:. ב) פלאה פ"ו מ"ד. ג) מעשר שני פ"ה מ"ט קדושין כו:. ד) בכ"י נוסף: אתה בלומר לא דייקינן בעיר כדדייקינן בשדה כדאמר' בשדה שכוח מעיקרו אבל שכחת פועלים לא הוי שכחה ולא בעיר דלא דייקינן בעיר. ה) [וע"ע תוס' ובמות יט: ד"ה גמרינן]. ו) [וע"ע תוס' בעירובין מט: ד"ה ואמר].

תורה אור השלם

ז כִּי תִקְצֹר קְצִירְךָ בְּשָׂדֶךָ וְשָׁכַחְתָּ עֹמֶר בַּשָּׂדֶה לֹא תָשׁוּב לְקַחְתּוֹ לַגֵּר לְיָתוֹם וְלָאַלְמָנָה יִהְיֶה לְמַעַן יְבָרֶכְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ: דברים כד יט

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ומר סבר וכו' ומשום דאין שליח לדבר עבירה. קשה לי דאם מסכנת לא ידענא דבחלב לא מקרי לדבר עבירה מהכן טעמים הנ"ל דלאו בר חיובא אלו דנ"ש אי כעי עניד מנ"ל בחמת דלמא גם בגניבה איתרבאי חצר משום ידו ולריך בחמת דוקא בעומד בלא חלילו וע"ע: תוס' ד"ה ילפינן בו' מדרבנן. עיין תוס' יבמות יט ע"ב ד"ה גמרינן:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה זכתה לו גרלה כו'. נ"ב אבל הרמב"ם המלך בין ד' אמות ואחר המשתמרת לאחר שמ"מ (ועמ"ש רבינו בחמ"מ פי' רס"ח מ"ק י"ח): [ב] שם ד"ה ה"מ כו' וי"ל דה"פ כו'. נ"ב וכן פי' הרי"ף בפ"ג דב"ב והרמב"ם:

רבינו חננאל

כי פליגי במציאה ר"י סבר ילפינן מציאה מגט ור"ל סבר לא ילפינן. איבעי תימא [בקטנה] כ"ע ילפינן מציאה מגט וכי פליגי בקטן ר"י יליף לקטן מקטנה כשם שזוכה חצירה של קטנה לקטנה כך זוכה חצר של קטן לקטן. ור"ל [ס"ל] ריבתה התורה החצר כיד לאשה ואפי' קטנה אבל לקטן לא. איבעי תימא כ"ע לא ילפי קטן מקטנה ור' יוחנן וריש לקיש לא פליגי אלא ר' יוחנן הורה בקטנה דיש לה חצר ריש לה ד' אמות וריש לקיש הורה בקטן דאין חצירו זוכה לו ולא ד' אמות שלו כך מסקנא דשמעתא: **פיסקא** ראה אותן רצין אחר המציאה וכו' עד זכתה לי שדי זכתה לו שדהו: **גמ'** והוא שעומד בצד שדהו. ואמרי' אמאי צריך להיות עומד בצד שדהו ותקני ליה שדהו כר' יוסי בר חנינא דאמר חצירו של אדם קונה לו שלא מדעתו ודחי' הני מילי בחצר המשתמרת אבל שדה שאינה משתמרת אי עומד בצד שדהו. ואמרי' אמאי צריך להיות עומד בצד שדהו ותקני ליה שדהו כר' יוסי בר חנינא דאמר חצירו של אדם קונה לו שלא מדעתו ודחי' הני מילי בחצר המשתמרת אבל שדה שאינה משתמרת אי עומד בצד שדהו. איתיביה רבא מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו באין בספינה.

ᵃ) הדבר מבואר דרבינו היה גורס בגמ' בשדה לא נהוי שכחה ובעיר נהוי שכחה דאמר קרא וכו' והך דאמר קרא הכל מן הקושיא היא ועי' בש"מ דהביא ב"כ לר' רבינו וגרסתו ע"ש.

פז א מיי' פי"ז מהלכות מכירה הל' י ופי"ד מהל' זכייה ומתנה הל' ט ועי' בהשגות ומ"מ הל' ט סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסח סעיף ה וסי' רמג סעיף כג:

פח ב ג מיי' פי"ז מהל' מכירה הל' יא סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסח סעיף ד:

פט ד ה מיי' שם הל' ח ופט"ז שם הלכה ח ופ"ח מהל' זכייה ומתנה הלכה ד ועי' בהשגות ומ"מ ופ"ד שם הל' ט סמג עשין עד פב טוש"ע ח"מ סי' רמג סעיף כ כא וסי' רסח סעיף ג וסי' ערה סעיף כח וסי' שיג סעיף ג:

צ ו ז מיי' פ"ה מהלכות מתנות עניים הל' כ:

צא ח ט מיי' שם הל' י:

מוסף רש"י

שהיו באים בספינה. ונכתב ולא נתן רשות לתרום (קדושין כו:). נתון ליהושע. רבי יהושע בן חנניא, כדאמר בתמ' ערכין (יא:) מעשה בר' יהושע ברבי חנניא שהלך לסייע את ר' יוחנן בן גודגדא בהגפת דלתות, אמר לו חזור בך שאתה מן המשוררים אלמא לוי היה. ספרי (פ' קרח) וכבר בקש ר' יהושע בן חנניא לסייע את ר' יוחנן בן גודגדא אמר ליה חזור לאחוריך אתה ממיר בנפשך שאתה מן המשוררין ואני מן השוערין (קדושין כו:).

רבינו חננאל (המשך)

בצד שדהו זכתה לו שדהו ואם אינו עומד שם לא זכתה לו שדהו. מנא הני מילי דחנא היה עומד בעיר ואומר יודע אני כי העומר שיש לי בשדה פועלים שכחוהו לא יהא שכחה יכול לא יהא שכחה ת"ל ושכחת עומר בשדה. בשדה ושכחת ולא בעיר. ופרישנא בשדה שכוח מעיקרו הוי שכחה זכור ולבסוף שכוח לא הוי שכחה מאי טעמא כיון דכי קאי בשדה וזכור לו זכתה לו שדהו ואע"ג דבתר הכי שכחו אינה שכחה שכבר זכתה לו שדהו וכאילו נטלו מאותה העת אבל בעיר אפי' זכור ולבסוף שכחו הוי שכחה מאי טעמא דהא ליתיה גביה בשדה דליזכי ליה שדהו ש"מ דאי עומד בצד שדהו זכתה לו שדהו ואי אינו עומד בצד שדהו לא זכתה לו שדהו. ואמרי' וממאי דמשום דלא הוה קאי בצד שדהו נעשה שכחה דלמא גזירת הכתוב היא ᵃ) בשדה לא נהוי שכחה. ובעיר כי האי גוונא זכור ולבסוף שכוח ליהוי שכחה מדכתיב לא תשוב לקחתו נתברר מינה לרבות שכחת העיר. ונדחו הדברים האלו ואסקה רב אשי שהיה לרבות שכחת העיר. ולא נתברר כי אם עומד בצד שדהו זכתה לו שדהו ואי